

a Nemzeti Választási Bizottság útján
a Kúria részére
Budapest

Tisztelt Kúria!

A

[REDACTED] a csatolt meghatalmazás alapján a Magyar Kétfarkú Kutya Párt kérelmező (nyilvántartási száma: 01-02-0015629, székhelye: 1071 Budapest, Damjanich utca 26/B. 3/1.) képviselőjében eljárva a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 29. § (1) bekezdése alapján a Nemzeti Választási Bizottság 14/2021. számú határozatával szemben az alábbiakban kifejtett jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet nyújt be, amelynek keretében kéri, hogy a tisztelt Kúria a támadott határozatot az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján úgy változtassa meg, hogy a „*Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek köznevelési intézményben a szülő hozzájárulása nélkül szexuális irányultságokat bemutató foglalkozást tartsanak?*” népszavazásra javasolt kérdést hitelesítését tagadja meg.

I. Eljárási nyilatkozatok

1. A Kúria következetes gyakorlata szerint „*országos népszavazási ügyben az esetleges érintettség hiányát a felülvizsgálati eljárás tekintetében nem lehet megállapítani, mivel az Nsztv. legitimáció hiányában történő elutasításra ebben a vonatkozásban nem ad lehetőséget.*” {Kvk.I.37.951/2016/3. [11], Knk.IV.37.222/2016/9. [26]-[27], Knk.I.37.723/2016/3. [22], Kvk.V.37.849/2016/3. [8]}

A Kúria a Knk.IV.37.222/2016/9. számú végzésében a Kormány által kezdeményezett országos népszavazási kérdés hitelesítése tárgyában indított eljárás tekintetében kifejezetten elfogadta párt esetében a legitimáció meglétét.

2. A Kúria hatásköre és illetékessége az Nsztv. 30. § (1) bekezdésén alapul.

3. A felülvizsgálati kérelmet a kérelmező jogi képviselője az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 223. § (1) bekezdése szerint olyan elektronikus dokumentumként nyújtja be, amelyet a minősített elektronikus aláírásával látott el.

4. A kérelmezőnek a vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 6. § (2) bekezdésére figyelemmel nem kell társasági adót fizetnie, ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés d) pontja és 5. § (2) bekezdése alapján teljes személyes illetékmentesség illeti meg.

II. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye

5 Az Alkotmánybíróság elsőként a 18/2008. (III. 12.) AB határozatban mutatott rá, hogy az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során vizsgálandó az is, hogy

a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének. Az országos népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás intézménye, azzal az alkotmányos céllal, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb, s egyben az Országgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben a nép, mint a hatalom birtokosa közvetlenül hozzon döntést. A hitelesítési eljárás során kiemelten fontos annak vizsgálata, hogy a benyújtott kezdeményezés a népszavazás alkotmányos rendeltetésével összhangban van-e. [ABH 2008, 212, 221.]

6. Az 5. pontban bemutatott alkotmányos követelménnyel összhangban rögzíti az Nsztv. 1. (1) bekezdése, hogy a Ve. általános részét, így a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét előíró 2. § (1) bekezdés e) pontját is alkalmazni kell az Nsztv. hatálya alá tartozó eljárásokban.

Ennek megfelelően, ha egy népszavazási kérdés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, akkor az nem felel meg az Nsztv. által a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek, ezért annak hitelesítését a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondatára figyelemmel meg kell tagadnia. Következik ez a 18/2008. (III. 12.) AB határozatból is, amely kifejezetten kimondta, hogy *„az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során az Nsztv. [utaló szabályára figyelemmel] (...) vizsgálandó az is, hogy a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a Ve. (...) eljárási alapelve[inek], ezek között a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének.”* [ABH 2008, 212, 219.]

Ezt erősíti meg az Nsztv. 10. § (1) bekezdése is, amely kifejezetten a Nemzeti Választási Iroda elnöke által a népszavazási kérdés tárgyban folytatott eljárás részévé teszi annak vizsgálatát, hogy a kérdés sérti-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. Értelmetlen lenne ez a törvényi rendelkezés, ha ennek vizsgálata csak az NVI elnökének eljárásában lenne alkalmazható, míg az NVB-nek hitelesítenie kellene a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét sértő népszavazási kérdéseket is.

A Kúria a Knk.IV.37.484/2013/2. számú végzéstől a Knk.VII.37.523/2017/2. számú végzésig terjedő gyakorlatában következetesen rögzítette, hogy a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a népszavazási kérdéssel és a népszavazás kezdeményezésével összhangban is esetről-esetre vizsgálandó, a követelményt sértő kezdeményezés esetében a hitelesítés megtagadásának van helye.

7. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének való megfelelés vizsgálata során egyrészt azonosítani szükséges az adott jogosultság objektív rendeltetését, a kezdeményező szubjektív szándékát, és amennyiben ez utóbbi kívül esik a jogintézmény objektív rendeltetésén, akkor a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése megállapítható.

Az Alkotmánybíróság ezt akként fogalmazta meg, hogy *„a jogosultságok gyakorlása nem irányulhat a jog rendeltetésével össze nem egyeztethető célra, az alanyi jogok gyakorlása akkor számíthat törvényi védelemre és elismerésre, ha az a jogosultság rendeltetésének, céljának megfelelően történik.”* [18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008, 212, 221.]

8. Az országos népszavazás rendeltetése, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb kérdésben a népszuverenitás közvetlen megnyilvánulásaként az Országgyűlés helyett a választópolgárok közössége közvetlenül hozzon döntést [26/2007. (IV. 25.) AB határozat, 18/2008. (III. 12.) AB határozat].

9. A jelen népszavazási kérdést hitelesítésre benyújtó Kormány vezetője, a miniszterelnök több alkalommal megnyilvánult a kezdeményező szubjektív szándékát illetően, azt a legteljesebben a Kossuth Rádióban 2021. július 23-án elhangzott interjújában fejtette ki. Az interjú elérhető a <https://mediaklikk.hu/miniszterelnoki-interjuk/cikk/2021/07/23/orban-viktor-miniszterelnoki-interju-jo-reggelt-magyarorszag-julius-23/> linken, illetve az a facebookon Magyarország Kormánya oldalán a <https://fb.watch/71UIRt2J1a/> linken is elérhető, ez utóbbit – annak hirdetésként való megjelenítésére is figyelemmel – eddig 839 ezerszer tekintették meg a felhasználók.

A miniszterelnök az interjúban világossá tette, hogy a kezdeményezés célja nem az, hogy érvényes népszavazáson a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon, mivel állítása szerint *„most nem az a kulcskérdés egyébként hogy a népszavazás az érvényes lesz-e, és kötelező törvényalkotásra sarkallja-e a parlamentet, hiszen a törvényünk már megvan. Tehát nem törvényt akarunk alkotni a népszavazáson. (...) Nem egy törvény megalkotását kell kikényszeríteni a parlamenttől, lehetne a népszavazásnak egyébként egy ilyen értelme is, de itt nem erről van szó.”*

A népszavazás célját a kezdeményező Kormány vezetője az interjúban részletesen a következők szerint határozta meg: *„[a]zért van szükség a népszavazásra, buzdítok mindenkit, hogy majd vegyen részt rajta, mert Brüsszel megtámadta Magyarországot. Itt van a kezemben az az ötvennégy oldalas európai bizottsági dokumentum, amit elküldtek nekünk, és azt követelik ötvennégy oldalon keresztül, hogy változtassuk meg a magyar gyermekvédelmi jogszabályokat, a gyermekvédelmi törvényt. (...) Van egy törvényünk, azért választunk képviselőket, hogy jó törvényeket alkossanak, (...) és akkor ezzel a törvénnyel be is van fejezve az ügy. Azonban megtámadott bennünket Brüsszel, tehát ha Brüsszel nem támad meg bennünket, akkor nem lenne népszavazás. Óriási nyomás alá helyeztek bennünket, zsarolnak, fenyegetőznek, kötelezettségszegési eljárást indítanak, késleltetik a nekünk járó pénzek kifizetését. Ilyen körülmények között két lehetőségünk van. Vagy engedünk, vagy nem. Miután a gyermekeinkről van szó, és a gyermekeink jövője a tét, ezért nem engedhetünk. Ha nem engedünk, akkor küzdeni kell. A kormány egymagában nem lesz elég erős ebben a küzdelemben. Nagyon nehéz hónapok előtt állunk, szükségünk van mindenkire, minden magyar ember támogatására. Egyébként ezt a csatát nem tudjuk megnyerni. Ha van azonban népi támogatás, akkor meg tudjuk nyerni.”*

10. A kezdeményező kinyilvánított szubjektív szándéka a 9. pontban idézettek szerint az, hogy a népszavazás mintegy tömegtámogatást adjon a Kormány számára az Európai Unió kötelezettségszegési eljárásában való részvétel során.

Az alkotmányozó az Alaptörvény megalkotása során tudatos döntésként a véleménynyilvánító népszavazás jogintézményét megszüntette, immár csak ügydöntő népszavazást ismer a magyar alkotmányos rendszer. Az ügydöntő népszavazás rendeltetése pedig a 8. pontban hivatkozottak szerint az, hogy a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon.

Maga a kezdeményező nyilatkozik akként, hogy az ügyben nincs szükség további országgyűlési döntésre, mert azt a parlament már meghozta, illetve hogy a népszavazás érvényessége (joghatás kiváltására való alkalmassága) erre figyelemmel nem is „kulcskérdés”.

A népszavazás egyebekben a rendeltetésére figyelemmel nyilvánvalóan nem is alkalmas arra, hogy a kötelezettségszegési eljárás kimenetelét befolyásolja, hiszen az egy jogi eljárás, amelynek tárgya az, hogy egy tagállam teljesítette-e az Európai Unió alapító szerződésében vállalt kötelezettségeit, ennek jogi megítélését pedig még egy érvényes népszavazás eredménye sem tudja befolyásolni.

Minderre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a kezdeményezőnek a népszavazási kérdéssel kapcsolatos szubjektív szándéka kívül esik az országos népszavazás rendeltetésén, ezért a kezdeményezés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, amelyre figyelemmel a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondata alapján a kérdés hitelesítését meg kellett volna tagadnia.

11. A kérelmező rámutat arra, hogy az Alkotmány még ismerte a megerősítő népszavazás jogintézményét, amely lehetőséget adott arra, hogy az Országgyűlés által elfogadott törvényt annak kihirdetése előtt népszavazásra bocsássák, és annak kihirdetésére csak akkor kerüljön sor, ha a népszavazáson a választópolgárok azt megerősítették.

Az Alaptörvény a megerősítő népszavazás jogintézményét megszüntette, amelyből a kérelmező álláspontja szerint következik, hogy az Országgyűlés által már megalkotott törvény utólagos megerősítése nem rendeltetése a népszavazásnak, így az erre irányuló kérdés az előzőekben kifejtettek szerint a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme miatt nem hitelesíthető.

A korábbiakban idézettek szerint a kezdeményező célja az Országgyűlés által már megalkotott, kihirdetett, hatályba lépett „gyermekvédelmi” szabályozás megerősítése, vagyis egyfajta megerősítő népszavazás elrendelése. A megerősítő népszavazás jogintézményének az Alaptörvénnyel való megszüntetésével azonban a népszavazás rendeltetései közül az Országgyűlés döntésének utólagos megerősítése kikerült.

12. Megjegyzi a kérelmező, hogy az európai jogtörténetben nem ismeretlen jelenség, hogy országos népszavazást a kormányzat az általa már korábban meghozott döntések mögötti úgymond népi támogatás demonstrálása céljából kezdeményezett.

A népszavazás ilyen célú felhasználása elsősorban a német jogterület totalitárius államaiban volt jellemző, így a Németországban 1933-ban (a Népszövetségből való kivonulásról), 1934-ben (az elnöki és a kancellári hivatal egyidejű betöltéséről), 1936-ban (a Rajna-vidékre való bevonulásról) és 1938-ban (az Anchlussról) tartott, valamint a Kelet-Németországban 1951-ben (a békekötésről és az újrafegyverkezésről) és 1954-ben (az Európai Védelmi Közösség elutasításáról) tartott referendumok is ebbe a körbe tartoznak.

A kérelmező álláspontja szerint ez a szándék ugyanakkor nem egyeztethető össze az országos népszavazásnak az Alaptörvény szerinti rendeltetésével.

III. A választópolgári egyértelműség

13. A Kúria következetes gyakorlata szerint sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének első fordulata szerinti, választópolgári egyértelműség kérdését, ha a kérdés a választópolgár számára megtevésezhető [Knk.IV.37.338/2015/3., Knk.IV.37.342/2015/2., Knk.IV.37.360/2015/3., Knk.IV.37.457/2015/3., Knk.VII.37.371/2017/2.].

14. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nktv.) jelenleg hatályos 9. § (12) bekezdése szerint „[a] tanulók részére a szexuális kultúráról, a nemi életről, a nemi irányultságról, valamint a szexuális fejlődésről szóló foglalkozás megtartása során különösen figyelemmel kell lenni az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakra. E foglalkozások nem irányulhatnak a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérés, a nem megváltoztatása, valamint a homoszexualitás népszerűsítésére.” Az Alaptörvény hivatkozott, XVI cikk (1)

bekezdése szerint *„[m]inden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”*

15. Az Nktv. jelenleg hatályos 9. § (12) bekezdése „a nemi irányultságról (...) szoló foglalkozás[ra]” vonatkozó szabályozást tartalmaz, míg a hitelesített népszavazási kérdés „szexuális irányultságokat *bemutató* foglalkozás[ra]” vonatkozik.

A nemi irányultságról „szoló” foglalkozás tárgya kifejezetten a nemi irányultság (legyen az heteroszexuális vagy homoszexuális), míg a szexuális irányultságot „*bemutató*” foglalkozás tárgya bármi lehet, amelynek során szexuális irányultság megjelenik. Ennek megfelelően míg az Nktv. 9. § (12) bekezdése kifejezetten a szexuális nevelésről, felvilágosításról szoló foglalkozásokról rendelkezik, addig a népszavazás kérdés a köznevelés valamennyi olyan foglalkozására kiterjed, amelyen (bármilyen, akár heteroszexuális) szexuális irányultság megjelenik. Ez utóbbi kör terjedelme igazából fel sem mérhető, mert a heteroszexuális irányultság bemutatása számos tantárgy (irodalom, történelem, biológia stb.) szükségképpen része.

Ha az érvényes népszavazáson a „nem” szavazatok kerülnek többségbe, – a kezdeményező szándékától függetlenül – az Országgyűlésnek az Nktv. 9. § (12) bekezdését úgy kellene módosítania, hogy annak tárgyi hatályát a nemi (szexuális) irányultságról „szoló” foglalkozáson túl is kiterjessze a bármilyen szexuális irányultságot (így a heteroszexualitást) bármilyen módon „*bemutató*” foglalkozásokra is. Ezt a következményt ugyanakkor a választópolgár a kérdésből magából nem ismerheti fel, mivel ahhoz a köznevelési szabályozás olyan mélységű ismerete lenne szükséges, amely a választópolgártól nem elvárható. Ha viszont a választópolgár tudata nem fogja át egy kérdés következményeit, az a kérdés megtévesztő, ekként sérti a választópolgári egyértelműség követelményét előíró Nsztv. 9. § (1) bekezdését.

Megjegyzi a kérelmező, hogy nyilvánvalóan végrehajthatatlan lenne, ha a heteroszexualitás bemutatásához szülői hozzájárulásra lenne szükség. Ez ténylegesen szétzilálná a köznevelési tanrendekeket, hiszen egyenként kellene valamennyi szülővel egyeztetni egy biológia, egy irodalom vagy egy történelem tantervet, még akkor is, ha az nem tartalmaz szexuális felvilágosítást, pusztán bemutatja a heteroszexuális orientációt.

16. A kérdés a választópolgár számára azt a látszatot kelti, mint ha a szexuális irányultságokat *bemutató* foglalkozás megtartásához kiskorúak esetében jelenleg szülői hozzájárulásra lenne szükség.

Az Nktv. 9. § (12) bekezdése ugyanakkor még azt sem írja elő, hogy „a szexuális kultúráról, a nemi életről, a nemi irányultságról, valamint a szexuális fejlődésről *szoló* foglalkozás”, vagyis a szexuális felvilágosítás megtartásához szülői hozzájárulásra lenne szükség. Ilyen követelmény az Nktv. ezen rendelkezésében szereplő alaptörvényi utalásból sem vezethető le, mivel a szülői jogokat az Alaptörvény XVI. cikkének más bekezdései ismerik el.

Azzal, hogy a kérdés azt a látszatot kelti, hogy az arra adott „nem” válasz pusztán a fennálló jogi helyzet megerősítésére, a szülői jogok megmaradásához vezetne, a választópolgárokat megtéveszti, ezért a kérdés sérti a választópolgári egyértelműség követelményét előíró Nsztv. 9. § (1) bekezdését.

17. A népszavazási kérdés a választópolgár számára azt a látszatot kelti, hogy annak tárgya a hagyományostól eltérő nemi identitás vagy szexuális orientáció köznevelési intézményekben való bemutatása.

A kérdés ugyanakkor ténylegesen valamennyi szexuális irányultságra (orientációra), így a heteroszexualitás, a biszexualitás és a homoszexualitás bemutatására is vonatkozik, a különböző nemi identitásokra (ciszgender vagy transzgender) viszont egyáltalán nem.

A kérdés ezzel a választópolgárokat megtéveszti, ezért az sérti a választópolgári egyértelműség követelményét előíró Nsztv. 9. § (1) bekezdését.

18. A népszavazási kérdés a kérelmező álláspontja szerint tartalmát illetően a 17. pontban kifejtettekre is figyelemmel több alkérdést is tartalmaz.

Lehet olyan választópolgár, aki a hagyományostól eltérő szexuális irányultságok bemutatása tekintetében a szülői beleegyezést szükségesnek tartja, míg a heteroszexuális irányultság bemutatásához nem. Ilyen válaszadási lehetőséget ugyanakkor a kérdés nem tesz lehetővé: vagy minden szexuális irányultság bemutatásához előírni rendeli a választópolgár a szülői hozzájárulást, vagy egyik szexuális irányultság esetében sem.

Az 52/2001. (XI. 29.) AB határozat óta töretlen a joggyakorlat abban, hogy sérti a választópolgári egyértelműség követelményét, ha a kérdés olyan alkérdéseket tartalmaz, amelyekre a választópolgár eltérő választ adhatna, de a kérdés megfogalmazása ezt nem teszi lehetővé. A jelen esetben is tartalmilag ez az eset áll fenn, ezért a kérdés ebből a szempontból is sérti a választópolgári egyértelműség követelményét előíró Nsztv. 9. § (1) bekezdését.

IV. Összefoglalás

19. Mindezekre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a népszavazási kérdés a kifejtettek szerint

a) sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, és

b) sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének a választópolgári egyértelműséget előíró fordulatát, ezért azt a Nemzeti Választási Bizottság az Nsztv. 11. § (1) bekezdését megsértve hitelesítette.

Budapest, 2021. augusztus 15.

Tisztelettel,

*(minősített ügyvédi elektornikus aláírással
hitelesítve)*

a Nemzeti Választási Bizottság útján
a Kúria részére
Budapest

Tisztelt Kúria!

A

csatolt meghatalmazás alapján a Magyar Kétfarkú Kutya Párt kérelmező (nyilvántartási száma: 01-02-0015629, székhelye: 1071 Budapest, Damjanich utca 26/B. 3/1.) képviselőjében eljárva a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 29. § (1) bekezdése alapján a Nemzeti Választási Bizottság 16/2021. számú határozatával szemben az alábbiakban kifejtett jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet nyújt be, amelynek keretében kéri, hogy a tisztelt Kúria a támadott határozatot az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján úgy változtassa meg, hogy a „*Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekek számára is elérhetőek legyenek nemátalakító kezelések?*” népszavazásra javasolt kérdést hitelesítését tagadja meg.

I. Eljárási nyilatkozatok

1. A Kúria következetes gyakorlata szerint „*országos népszavazási ügyben az esetleges érintettség hiányát a felülvizsgálati eljárás tekintetében nem lehet megállapítani, mivel az Nsztv. legitimáció hiányában történő elutasításra ebben a vonatkozásban nem ad lehetőséget.*” {Kvk.I.37.951/2016/3. [11], Knk.IV.37.222/2016/9. [26]-[27], Knk.I.37.723/2016/3. [22], Kvk.V.37.849/2016/3. [8]}

A Kúria a Knk.IV.37.222/2016/9. számú végzésében a Kormány által kezdeményezett országos népszavazási kérdés hitelesítése tárgyában indított eljárás tekintetében kifejezetten elfogadta párt esetében a legitimáció meglétét.

2. A Kúria hatásköre és illetékessége az Nsztv. 30. § (1) bekezdésén alapul.

3. A felülvizsgálati kérelmet a kérelmező jogi képviselője az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 223. § (1) bekezdése szerint olyan elektronikus dokumentumként nyújtja be, amelyet a minősített elektronikus aláírásával látott el.

4. A kérelmezőnek a vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 6. § (2) bekezdésére figyelemmel nem kell társasági adót fizetnie, ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés d) pontja és 5. § (2) bekezdése alapján teljes személyes illetékmentesség illeti meg.

II. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye

5 Az Alkotmánybíróság elsőként a 18/2008. (III. 12.) AB határozatban mutatott rá, hogy az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során vizsgálandó az is, hogy

a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének. Az országos népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás intézménye, azzal az alkotmányos céllal, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb, s egyben az Országgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben a nép, mint a hatalom birtokosa közvetlenül hozzon döntést. A hitelesítési eljárás során kiemelten fontos annak vizsgálata, hogy a benyújtott kezdeményezés a népszavazás alkotmányos rendeltetésével összhangban van-e. [ABH 2008, 212, 221.]

6. Az 5. pontban bemutatott alkotmányos követelménnyel összhangban rögzíti az Nsztv. 1. (1) bekezdése, hogy a Ve. általános részét, így a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét előíró 2. § (1) bekezdés e) pontját is alkalmazni kell az Nsztv. hatálya alá tartozó eljárásokban.

Ennek megfelelően, ha egy népszavazási kérdés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, akkor az nem felel meg az Nsztv. által a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek, ezért annak hitelesítését a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondatára figyelemmel meg kell tagadnia. Következik ez a 18/2008. (III. 12.) AB határozatból is, amely kifejezetten kimondta, hogy *„az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során az Nsztv. [utaló szabályára figyelemmel] (...) vizsgálendő az is, hogy a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a Ve. (...) eljárási alapelve[inek], ezek között a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének.”* [ABH 2008, 212, 219.]

Ezt erősíti meg az Nsztv. 10. § (1) bekezdése is, amely kifejezetten a Nemzeti Választási Iroda elnöke által a népszavazási kérdés tárgyban folytatott eljárás részévé teszi annak vizsgálatát, hogy a kérdés sérti-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. Értelmetlen lenne ez a törvényi rendelkezés, ha ennek vizsgálata csak az NVI elnökének eljárásában lenne alkalmazható, míg az NVB-nek hitelesítenie kellene a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét sértő népszavazási kérdéseket is.

A Kúria a Knk.IV.37.484/2013/2. számú végzéstől a Knk.VII.37.523/2017/2. számú végzésig terjedő gyakorlatában következetesen rögzítette, hogy a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a népszavazási kérdéssel és a népszavazás kezdeményezésével összhangban is esetről-esetre vizsgálendő, a követelményt sértő kezdeményezés esetében a hitelesítés megtagadásának van helye.

7. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének való megfelelés vizsgálata során egyrészt azonosítani szükséges az adott jogosultság objektív rendeltetését, a kezdeményező szubjektív szándékát, és amennyiben ez utóbbi kívül esik a jogintézmény objektív rendeltetésén, akkor a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése megállapítható.

Az Alkotmánybíróság ezt akként fogalmazta meg, hogy *„a jogosultságok gyakorlása nem irányulhat a jog rendeltetésével össze nem egyeztethető célra, az alanyi jogok gyakorlása akkor számíthat törvényi védelemre és elismerésre, ha az a jogosultság rendeltetésének, céljának megfelelően történik.”* [18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008, 212, 221.]

8. Az országos népszavazás rendeltetése, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb kérdésben a népszuverenitás közvetlen megnyilvánulásaként az Országgyűlés helyett a választópolgárok közössége közvetlenül hozzon döntést [26/2007. (IV. 25.) AB határozat, 18/2008. (III. 12.) AB határozat].

9. A jelen népszavazási kérdést hitelesítésre benyújtó Kormány vezetője, a miniszterelnök több alkalommal megnyilvánult a kezdeményező szubjektív szándékát illetően, azt a legteljesebben a Kossuth Rádióban 2021. július 23-án elhangzott interjújában fejtette ki. Az interjú elérhető a <https://mediaklikk.hu/miniszterelnoki-interjuk/cikk/2021/07/23/orban-viktor-miniszterelnoki-interju-jo-reggelt-magyarorszag-julius-23/> linken, illetve az a facebookon Magyarország Kormánya oldalán a <https://fb.watch/71UIRt2J1a/> linken is elérhető, ez utóbbit – annak hirdetésként való megjelenítésére is figyelemmel – eddig 839 ezerszer tekintették meg a felhasználók.

A miniszterelnök az interjúban világossá tette, hogy a kezdeményezés célja nem az, hogy érvényes népszavazáson a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon, mivel állítása szerint *„most nem az a kulcskérdés egyébként hogy a népszavazás az érvényes lesz-e, és kötelező törvényalkotásra sarkallja-e a parlamentet, hiszen a törvényünk már megvan. Tehát nem törvényt akarunk alkotni a népszavazáson. (...) Nem egy törvény megalkotását kell kikényszeríteni a parlamenttől, lehetne a népszavazásnak egyébként egy ilyen értelme is, de itt nem erről van szó.”*

A népszavazás célját a kezdeményező Kormány vezetője az interjúban részletesen a következők szerint határozta meg: *„[a]zért van szükség a népszavazásra, buzdítok mindenkit, hogy majd vegyen részt rajta, mert Brüsszel megtámadta Magyarországot. Itt van a kezemben az az ötvennégy oldalas európai bizottsági dokumentum, amit elküldtek nekünk, és azt követelik ötvennégy oldalon keresztül, hogy változtassuk meg a magyar gyermekvédelmi jogszabályokat, a gyermekvédelmi törvényt. (...) Van egy törvényünk, azért választunk képviselőket, hogy jó törvényeket alkossanak, (...) és akkor ezzel a törvénnyel be is van fejezve az ügy. Azonban megtámadott bennünket Brüsszel, tehát ha Brüsszel nem támad meg bennünket, akkor nem lenne népszavazás. Óriási nyomás alá helyeztek bennünket, zsarolnak, fenyegetőznek, kötelezettségszegési eljárást indítanak, késleltetik a nekünk járó pénzek kifizetését. Ilyen körülmények között két lehetőségünk van. Vagy engedünk, vagy nem. Miután a gyermekeinkről van szó, és a gyermekeink jövője a tét, ezért nem engedhetünk. Ha nem engedünk, akkor küzdeni kell. A kormány egymagában nem lesz elég erős ebben a küzdelemben. Nagyon nehéz hónapok előtt állunk, szükségünk van mindenkire, minden magyar ember támogatására. Egyébként ezt a csatát nem tudjuk megnyerni. Ha van azonban népi támogatás, akkor meg tudjuk nyerni.”*

10. A kezdeményező kinyilvánított szubjektív szándéka a 9. pontban idézettek szerint az, hogy a népszavazás mintegy tömegtámogatást adjon a Kormány számára az Európai Unió kötelezettségszegési eljárásában való részvétel során.

Az alkotmányozó az Alaptörvény megalkotása során tudatos döntésként a véleménynyilvánító népszavazás jogintézményét megszüntette, immár csak ügydöntő népszavazást ismer a magyar alkotmányos rendszer. Az ügydöntő népszavazás rendeltetése pedig a 8. pontban hivatkozottak szerint az, hogy a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon.

Maga a kezdeményező nyilatkozik akként, hogy az ügyben nincs szükség további országgyűlési döntésre, mert azt a parlament már meghozta, illetve hogy a népszavazás érvényessége (joghatás kiváltására való alkalmassága) erre figyelemmel nem is „kulcskérdés”.

A népszavazás egyebekben a rendeltetésére figyelemmel nyilvánvalóan nem is alkalmas arra, hogy a kötelezettségszegési eljárás kimenetelét befolyásolja, hiszen az egy jogi eljárás, amelynek tárgya az, hogy egy tagállam teljesítette-e az Európai Unió alapító szerződésében vállalt kötelezettségeit, ennek jogi megítélését pedig még egy érvényes népszavazás eredménye sem tudja befolyásolni.

Minderre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a kezdeményezőnek a népszavazási kérdéssel kapcsolatos szubjektív szándéka kívül esik az országos népszavazás rendeltetésén, ezért a

kezdeményezés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, amelyre figyelemmel a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondata alapján a kérdés hitelesítését meg kellett volna tagadnia.

11. A kérelmező rámutat arra, hogy az Alkotmány még ismerte a megerősítő népszavazás jogintézményét, amely lehetőséget adott arra, hogy az Országgyűlés által elfogadott törvényt annak kihirdetése előtt népszavazásra bocsássák, és annak kihirdetésére csak akkor kerüljön sor, ha a népszavazáson a választópolgárok azt megerősítették.

Az Alaptörvény a megerősítő népszavazás jogintézményét megszüntette, amelyből a kérelmező álláspontja szerint következik, hogy az Országgyűlés által már megalkotott törvény utólagos megerősítése nem rendeltetése a népszavazásnak, így az erre irányuló kérdés az előzőekben kifejtettek szerint a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme miatt nem hitelesíthető.

A korábbiakban idézettek szerint a kezdeményező célja az Országgyűlés által már megalkotott, kihirdetett, hatályba lépett „gyermekvédelmi” szabályozás megerősítése, vagyis egyfajta megerősítő népszavazás elrendelése. A megerősítő népszavazás jogintézményének az Alaptörvénnyel való megszüntetésével azonban a népszavazás rendeltetései közül az Országgyűlés döntésének utólagos megerősítése kikerült.

12. Megjegyzi a kérelmező, hogy az európai jogtörténetben nem ismeretlen jelenség, hogy országos népszavazást a kormányzat az általa már korábban meghozott döntések mögötti úgymond népi támogatás demonstrálása céljából kezdeményezett.

A népszavazás ilyen célú felhasználása elsősorban a német jogterület totalitárius államaiban volt jellemző, így a Németországban 1933-ban (a Népszövetségből való kivonulásról), 1934-ben (az elnöki és a kancellári hivatal egyidejű betöltéséről), 1936-ban (a Rajna-vidékre való bevonulásról) és 1938-ban (az Anschlusstról) tartott, valamint a Kelet-Németországban 1951-ben (a békekötésről és az újrafegyverkezésről) és 1954-ben (az Európai Védelmi Közösség elutasításáról) tartott referendumok is ebbe a körbe tartoznak.

A kérelmező álláspontja szerint ez a szándék ugyanakkor nem egyeztethető össze az országos népszavazásnak az Alaptörvény szerinti rendeltetésével.

III. A jogalkotói egyértelműség

13. Az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének második fordulata a jogalkotói egyértelműség keretében követelményként támasztja a népszavazási kérdéssel szemben, hogy az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles.

14. A „nemátalakító kezelés” fogalmát sem a jogszabályok, sem a köznyelv nem határozza meg, így az Országgyűlés eredményes népszavazás esetén nem tudja eldönteni, hogy kiskorúak esetében mit is kellene jogalkotással tilalmaznia.

A „nemátalakító kezelés” fogalma két esetkört fedhet le. Egyfelől az interszex (korábbi elnevezéssel hermafrodita) embereken végzett azon kezelést, amely az egyértelmű nemi jelleg – döntően csecsemőkorban, műtéti beavatkozással való – kialakítását célozza, másrészt a transznemű emberek kezelését, amely történhet pszichológiai/pszichiáteri kezeléssel, hormonkezeléssel, illetve az elsődleges nemi jelleget érintő műtéttel is.

Az egyértelműség hiánya egyfelől abban érhető tetten, hogy az interszex embereken csecsemőkorban az egyik nemi jelleg kialakítása, illetve a másik nemi jelleg csökkentése érdekében végzett műtéti beavatkozás ebbe a körbe tartozik-e. Az egyértelműség hiánya másrészt abban is megnyilvánul, hogy a transzszexuális emberek kezelésének három lehetősége (pszichológiai/pszichiátriai, hormonális és műtéti) közül a tilalom melyekre vonatkozik.

IV. Az Országgyűlés hatáskörébe tartozás

15. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a Betegségek Nemzetközi Osztályozása (International Classification of Diseases, a magyar rövidítésben BNO) 11. kiadásában [<https://icd.who.int/browse11/l-m/en>] a 17. fejezetben, a „Szexuális egészséggel kapcsolatos állapotok” (Conditions Related to Sexual Health) cím alatt szerepelteti a „Nemi inkongruencia serdülő és felnőttkorban” (Gender Incongruence of Adolescence and Adulthood), és a „Nemi inkongruencia gyermekkorban” (Gender Incongruence of Childhood) elnevezésű szomatikus egészségi állapotokat.

16. A szomatikus egészségi állapotok kezelésének meghatározása orvosszakmai kérdés, amelyben az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdése alapján a tudomány képviselői, nem pedig a jogalkotó jogosult döntést hozni. Az orvosszakmailag megfelelő ellátáshoz ugyanakkor az érintett betegeknek az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján joguk van. Hangsúlyozza a kérelmező, hogy a jelen esetben nem pusztán az emberi testtel az önrendelkezés keretében való rendelkezésről van szó (mint pl. az önkéntes művi meddővé tétel esetén), hanem az orvostudomány által elismert szomatikus egészségi állapotnak a kezeléséről.

Annak megítélése, hogy a „Nemi inkongruencia serdülő és felnőttkorban” vagy a „Nemi inkongruencia gyermekkorban” elnevezésű szomatikus egészségi állapot az adott személynél fennáll-e, illetve annak kezelése a beteg körülményei, különösen életkora alapján szükséges-e, illetve a kezelés az adott beteg esetében a körülményei, ezen belül az életkora alapján milyen eszközzel (pl. pszichológiai/pszichiátriai) történhet, ennek megfelelően az orvostudományra tartozó kérdés, így az nem az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, ezért a kérdés hitelesítését az NVB-nek az Nszv 11. § (1) bekezdése alapján azért is meg kellett volna tagadnia, mert az nem felel meg az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésének.

V. A választópolgári egyértelműség

17. A Kúria következetes gyakorlata szerint sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének első fordulata szerinti, választópolgári egyértelműség kérdését, ha a kérdés a választópolgár számára megtévesztő [Knk.IV.37.338/2015/3., Knk.IV.37.342/2015/2., Knk.IV.37.360/2015/3., Knk.IV.37.457/2015/3., Knk.VII.37.371/2017/2.].

18. A kérdés a választópolgár számára megtévesztő, mert azt a látszatot kelti, hogy az pusztán a transzneműséggel diagnosztizált kiskorúak műtéti beavatkozásának („átoperálásának”) tilalmára irányul, holott a kérdés – mivel nem szűkíti saját tárgyi hatályát a műtéti beavatkozásokra – a „Nemi inkongruencia gyermekkorban” (Gender Incongruence of Childhood) elnevezésű szomatikus egészségi állapotok kezelését generálisan, így különösen a pszichológiai/pszichiátriai ellátásra kiterjedően is tilalmazza.

Miközben lényegében teljes orvostudományi konszenzus van abban a kérdésben, hogy transzszexuálisok esetében az elsődleges nemi jellegek műtéti beavatkozással („átoperálással”) való megváltoztatására csak felnőttkorban kerülhet sor, ez nem annulálja azt a kétségkívül létező egészségi állapotot, hogy a „Nemi inkongruencia gyermekkorban” szomatikus egészségi állapot létezik, és az pszichológiai/pszichiátriai kezelést igényel. Az eredményes népszavazás a „nem” válaszok többsége esetén azzal a következménnyel járna, hogy ezekre a pszichológiai/pszichiátriai kezelésekre nem lenne jogszerű lehetőség, holott a választópolgárok nyilvánvalóan nem látják át ennek az érintettekre gyakorolt igen negatív hatását.

19. A kérdés a választópolgár számára megtévesztő, mert azt a látszatot kelti, hogy a transzneműséggel diagnosztizált kiskorúak esetében ma lenne lehetőség az elsődleges nemi jellegek műtéti beavatkozással („átoperálással”) való megváltoztatására, holott sem a WHO, sem a magyar jog alatti ellátási protokollok ilyen lehetőséget nem tartalmaznak.

20. A kérdés a választópolgár számára abból a szempontból sem egyértelmű, hogy az az interszex emberek nemátalakító kezelésére is kiterjed-e, vagy csak a transzszexuális emberek kezelésére vonatkozik, holott feltehető, hogy a két esetkör vonatkozásában a kezelések társadalmi megítélése jelentősen eltérő.

21. A transzszexualitás és az interszexualitás, valamint azok kezelése egy bonyolult orvosszakmai és társadalmi kérdés, amelyben különösen a jogalkotás során a leegyszerűsítéseknek és az elvágólagos állításoknak a kérelmező álláspontja szerint nincs helye.

A tárgykör a maga összetettsége miatt ténylegesen nem alkalmas arra, hogy egy népszavazási kérdésbe sűrítve olyan differenciálatlan szabályozás alapja legyen, aminek egyéni és társadalmi következményeit a választópolgár nem látja át.

VI. Összefoglalás

22. Mindezekre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a népszavazási kérdés a kifejtettek szerint

- a) sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját,
- b) sérti az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdését,
- c) sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének a jogalkotói egyértelműséget előíró fordulatát,
- d) sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének a választópolgári egyértelműséget előíró fordulatát,

ezért azt a Nemzeti Választási Bizottság az Nsztv. 11. § (1) bekezdését megsértve hitelesítette.

Budapest, 2021. augusztus 15.

Tisztelettel,

*(minősített ügyvédi elektornikus aláírással
hitelesítve)*

a Nemzeti Választási Bizottság útján
a Kúria részére
Budapest

Tisztelt Kúria!

A

csatolt meghatalmazás alapján a Magyar Kétfarkú Kutya Párt kérelmező (nyilvántartási száma: 01-02-0015629, székhelye: 1071 Budapest, Damjanich utca 26/B. 3/1.) képviselőjében eljárva a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 29. § (1) bekezdése alapján a Nemzeti Választási Bizottság 17/2021. számú határozatával szemben az alábbiakban kifejtett jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet nyújt be, amelynek keretében kéri, hogy a tisztelt Kúria a támadott határozatot az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján úgy változtassa meg, hogy a „*Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek fejlődésüket befolyásoló szexuális médiatartalmakat korlátozás nélkül mutassanak be?*” népszavazásra javasolt kérdést hitelesítését tagadja meg.

I. Eljárási nyilatkozatok

1. A Kúria következetes gyakorlata szerint „*országos népszavazási ügyben az esetleges érintettség hiányát a felülvizsgálati eljárás tekintetében nem lehet megállapítani, mivel az Nsztv. legitimáció hiányában történő elutasításra ebben a vonatkozásban nem ad lehetőséget.*” {Kvk.I.37.951/2016/3. [11], Knk.IV.37.222/2016/9. [26]-[27], Knk.I.37.723/2016/3. [22], Kvk.V.37.849/2016/3. [8]}

A Kúria a Knk.IV.37.222/2016/9. számú végzésében a Kormány által kezdeményezett országos népszavazási kérdés hitelesítése tárgyában indított eljárás tekintetében kifejezetten elfogadta párt esetében a legitimáció meglétét.

2. A Kúria hatásköre és illetékessége az Nsztv. 30. § (1) bekezdésén alapul.

3. A felülvizsgálati kérelmet a kérelmező jogi képviselője az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 223. § (1) bekezdése szerint olyan elektronikus dokumentumként nyújtja be, amelyet a minősített elektronikus aláírásával látott el.

4. A kérelmezőnek a vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 6. § (2) bekezdésére figyelemmel nem kell társasági adót fizetnie, ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés d) pontja és 5. § (2) bekezdése alapján teljes személyes illetékmentesség illeti meg.

II. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye

5 Az Alkotmánybíróság elsőként a 18/2008. (III. 12.) AB határozatban mutatott rá, hogy az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során vizsgálandó az is, hogy

a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének. Az országos népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás intézménye, azzal az alkotmányos céllal, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb, s egyben az Országgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben a nép, mint a hatalom birtokosa közvetlenül hozzon döntést. A hitelesítési eljárás során kiemelten fontos annak vizsgálata, hogy a benyújtott kezdeményezés a népszavazás alkotmányos rendeltetésével összhangban van-e. [ABH 2008, 212, 221.]

6. Az 5. pontban bemutatott alkotmányos követelménnyel összhangban rögzíti az Nsztv. 1. (1) bekezdése, hogy a Ve. általános részét, így a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét előíró 2. § (1) bekezdés e) pontját is alkalmazni kell az Nsztv. hatálya alá tartozó eljárásokban.

Ennek megfelelően, ha egy népszavazási kérdés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, akkor az nem felel meg az Nsztv. által a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek, ezért annak hitelesítését a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondatára figyelemmel meg kell tagadnia. Következik ez a 18/2008. (III. 12.) AB határozatból is, amely kifejezetten kimondta, hogy *„az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során az Nsztv. [utaló szabályára figyelemmel] (...) vizsgálandó az is, hogy a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a Ve. (...) eljárási alapelve[inek], ezek között a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének.”* [ABH 2008, 212, 219.]

Ezt erősíti meg az Nsztv. 10. § (1) bekezdése is, amely kifejezetten a Nemzeti Választási Iroda elnöke által a népszavazási kérdés tárgyban folytatott eljárás részévé teszi annak vizsgálatát, hogy a kérdés sérti-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. Értelmetlen lenne ez a törvényi rendelkezés, ha ennek vizsgálata csak az NVI elnökének eljárásában lenne alkalmazható, míg az NVB-nek hitelesítenie kellene a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét sértő népszavazási kérdéseket is.

A Kúria a Knk.IV.37.484/2013/2. számú végzéstől a Knk.VII.37.523/2017/2. számú végzésig terjedő gyakorlatában következetesen rögzítette, hogy a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a népszavazási kérdéssel és a népszavazás kezdeményezésével összhangban is esetről-esetre vizsgálandó, a követelményt sértő kezdeményezés esetében a hitelesítés megtagadásának van helye.

7. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének való megfelelés vizsgálata során egyrészt azonosítani szükséges az adott jogosultság objektív rendeltetését, a kezdeményező szubjektív szándékát, és amennyiben ez utóbbi kívül esik a jogintézmény objektív rendeltetésén, akkor a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése megállapítható.

Az Alkotmánybíróság ezt akként fogalmazta meg, hogy *„a jogosultságok gyakorlása nem irányulhat a jog rendeltetésével össze nem egyeztethető célra, az alanyi jogok gyakorlása akkor számíthat törvényi védelemre és elismerésre, ha az a jogosultság rendeltetésének, céljának megfelelően történik.”* [18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008, 212, 221.]

8. Az országos népszavazás rendeltetése, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb kérdésben a népszuverenitás közvetlen megnyilvánulásaként az Országgyűlés helyett a választópolgárok közössége közvetlenül hozzon döntést [26/2007. (IV. 25.) AB határozat, 18/2008. (III. 12.) AB határozat].

9. A jelen népszavazási kérdést hitelesítésre benyújtó Kormány vezetője, a miniszterelnök több alkalommal megnyilvánult a kezdeményező szubjektív szándékát illetően, azt a legteljesebben a Kossuth Rádióban 2021. július 23-án elhangzott interjújában fejtette ki. Az interjú elérhető a <https://mediaklikk.hu/miniszterelnoki-interjuk/cikk/2021/07/23/orban-viktor-miniszterelnoki-interju-jo-reggelt-magyarorszag-julius-23/> linken, illetve az a facebookon Magyarország Kormánya oldalán a <https://fb.watch/71UIRt2J1a/> linken is elérhető, ez utóbbit – annak hirdetésként való megjelenítésére is figyelemmel – eddig 839 ezerszer tekintették meg a felhasználók.

A miniszterelnök az interjúban világossá tette, hogy a kezdeményezés célja nem az, hogy érvényes népszavazáson a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon, mivel állítása szerint *„most nem az a kulcskérdés egyébként hogy a népszavazás az érvényes lesz-e, és kötelező törvényalkotásra sarkallja-e a parlamentet, hiszen a törvényünk már megvan. Tehát nem törvényt akarunk alkotni a népszavazáson. (...) Nem egy törvény megalkotását kell kikényszeríteni a parlamenttől, lehetne a népszavazásnak egyébként egy ilyen értelme is, de itt nem erről van szó.”*

A népszavazás célját a kezdeményező Kormány vezetője az interjúban részletesen a következők szerint határozta meg: *„[a]zért van szükség a népszavazásra, buzdítok mindenkit, hogy majd vegyen részt rajta, mert Brüsszel megtámadta Magyarországot. Itt van a kezemben az az ötvennégy oldalas európai bizottsági dokumentum, amit elküldtek nekünk, és azt követelik ötvennégy oldalon keresztül, hogy változtassuk meg a magyar gyermekvédelmi jogszabályokat, a gyermekvédelmi törvényt. (...) Van egy törvényünk, azért választunk képviselőket, hogy jó törvényeket alkossanak, (...) és akkor ezzel a törvénnyel be is van fejezve az ügy. Azonban megtámadott bennünket Brüsszel, tehát ha Brüsszel nem támad meg bennünket, akkor nem lenne népszavazás. Óriási nyomás alá helyeztek bennünket, zsarolnak, fenyegetőznek, kötelezettségszegési eljárást indítanak, késleltetik a nekünk járó pénzek kifizetését. Ilyen körülmények között két lehetőségünk van. Vagy engedünk, vagy nem. Miután a gyermekeinkről van szó, és a gyermekeink jövője a tét, ezért nem engedhetünk. Ha nem engedünk, akkor küzdeni kell. A kormány egymagában nem lesz elég erős ebben a küzdelemben. Nagyon nehéz hónapok előtt állunk, szükségünk van mindenkire, minden magyar ember támogatására. Egyébként ezt a csatát nem tudjuk megnyerni. Ha van azonban népi támogatás, akkor meg tudjuk nyerni.”*

10. A kezdeményező kinyilvánított szubjektív szándéka a 9. pontban idézettek szerint az, hogy a népszavazás mintegy tömegtámogatást adjon a Kormány számára az Európai Unió kötelezettségszegési eljárásában való részvétel során.

Az alkotmányozó az Alaptörvény megalkotása során tudatos döntésként a véleménynyilvánító népszavazás jogintézményét megszüntette, immár csak ügydöntő népszavazást ismer a magyar alkotmányos rendszer. Az ügydöntő népszavazás rendeltetése pedig a 8. pontban hivatkozottak szerint az, hogy a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon.

Maga a kezdeményező nyilatkozik akként, hogy az ügyben nincs szükség további országgyűlési döntésre, mert azt a parlament már meghozta, illetve hogy a népszavazás érvényessége (joghatás kiváltására való alkalmassága) erre figyelemmel nem is „kulcskérdés”.

A népszavazás egyebekben a rendeltetésére figyelemmel nyilvánvalóan nem is alkalmas arra, hogy a kötelezettségszegési eljárás kimenetelét befolyásolja, hiszen az egy jogi eljárás, amelynek tárgya az, hogy egy tagállam teljesítette-e az Európai Unió alapító szerződésében vállalt kötelezettségeit, ennek jogi megítélését pedig még egy érvényes népszavazás eredménye sem tudja befolyásolni.

Minderre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a kezdeményezőnek a népszavazási kérdéssel kapcsolatos szubjektív szándéka kívül esik az országos népszavazás rendeltetésén, ezért a kezdeményezés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, amelyre figyelemmel a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondata alapján a kérdés hitelesítését meg kellett volna tagadnia.

11. A kérelmező rámutat arra, hogy az Alkotmány még ismerte a megerősítő népszavazás jogintézményét, amely lehetőséget adott arra, hogy az Országgyűlés által elfogadott törvényt annak kihirdetése előtt népszavazásra bocsássák, és annak kihirdetésére csak akkor kerüljön sor, ha a népszavazáson a választópolgárok azt megerősítették.

Az Alaptörvény a megerősítő népszavazás jogintézményét megszüntette, amelyből a kérelmező álláspontja szerint következik, hogy az Országgyűlés által már megalkotott törvény utólagos megerősítése nem rendeltetése a népszavazásnak, így az erre irányuló kérdés az előzőekben kifejtettek szerint a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme miatt nem hitelesíthető.

A korábbiakban idézettek szerint a kezdeményező célja az Országgyűlés által már megalkotott, kihirdetett, hatályba lépett „gyermekvédelmi” szabályozás megerősítése, vagyis egyfajta megerősítő népszavazás elrendelése. A megerősítő népszavazás jogintézményének az Alaptörvénnyel való megszüntetésével azonban a népszavazás rendeltetései közül az Országgyűlés döntésének utólagos megerősítése kikerült.

12. Megjegyzi a kérelmező, hogy az európai jogtörténetben nem ismeretlen jelenség, hogy országos népszavazást a kormányzat az általa már korábban meghozott döntések mögötti úgymond népi támogatás demonstrálása céljából kezdeményezett.

A népszavazás ilyen célú felhasználása elsősorban a német jogterület totalitárius államaiban volt jellemző, így a Németországban 1933-ban (a Népszövetségből való kivonulásról), 1934-ben (az elnöki és a kancellári hivatal egyidejű betöltéséről), 1936-ban (a Rajna-vidékre való bevonulásról) és 1938-ban (az Anchlussról) tartott, valamint a Kelet-Németországban 1951-ben (a békekötésről és az újrafegyverkezésről) és 1954-ben (az Európai Védelmi Közösség elutasításáról) tartott referendumok is ebbe a körbe tartoznak.

A kérelmező álláspontja szerint ez a szándék ugyanakkor nem egyeztethető össze az országos népszavazásnak az Alaptörvény szerinti rendeltetésével.

III. Az Országgyűlés hatásköre

13. Az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdése szerint országos népszavazás tárgya az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

A Knk.VII.37.543/2016/2. végzése óta töretlen a kúriai gyakorlat abban, hogy az Alaptörvény E) cikke szerinti hatáskörtranszfer és az alapító szerződések alapján az Európai Unió által ténylegesen gyakorolt jogalkotói hatáskörbe tartozó kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe. Amennyiben egy kérdésben az Európai Unió szervei éltek a rájuk átruházott jogalkotó hatáskörrel, azzal ellentétes döntést az Országgyűlés törvényalkotóként nem hozhat, így az nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe.

14. A tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU

európai parlamenti és tanácsi irányelv 27. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a televíziós adások nem tartalmazhatnak olyan programokat, amelyek súlyosan károsíthatják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, különös tekintettel a pornográfiára, míg a 27. cikk (2) bekezdése ugyanezen intézkedés alkalmazását írja elő azon műsorokra, amelyek „valószínűleg károsítják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, kivéve, ahol biztosítható az adásidő megválasztásával vagy más technikai intézkedéssel, hogy az adáskörzetben a kiskorúak szokásos körülmények között ne hallják vagy ne lássák az ilyen adásokat.”

Ennek megfelelően az Európai Unió szervei által a hatáskörtranszfer alapján alkotott jogszabály kifejezetten tilalmazza, hogy médiaszolgáltatásban a kiskorú gyermekeknek fejlődésüket befolyásoló szexuális médiatartalmakat korlátozás nélkül mutassanak be.

A hivatkozott irányelvi szabálynak való megfelelés érdekében a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 9-11. §-a részletes és differenciált szabályozást tartalmaz azzal összefüggésben, hogy milyen tartalmi szempontok alapján kell kategóriába sorolni a szexualitásra utaló médiatartalmakat, illetve azok milyen idősávban vagy technikai védelmi intézkedések mellett mutathatóak be.

15. A hitelesített népszavazási kérdésben tartott érvényes és eredményes népszavazás az „igen” szavazatok többsége esetén azt a kötelezettséget róná az Országgyűlésre, hogy a médiaszolgáltatók számára korlátozás nélkül tegye lehetővé azt, hogy kiskorú gyermekeknek a fejlődésüket befolyásoló szexuális médiatartalmakat bemutassanak. Ilyen törvényt azonban az Országgyűlés nem alkothat, mivel azt a hivatkozott irányelv 27. cikke kizárja.

Figyelemmel arra, hogy az Országgyűlés a kifejtettek szerint nem alkothat olyan törvényt, amely megengedné a médiaszolgáltatóknak, hogy a kiskorú gyermekeknek fejlődésüket befolyásoló szexuális médiatartalmakat korlátozás nélkül mutassanak be, a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, ezért annak hitelesítést az NVB-nek az Nszv 11. § (1) bekezdése alapján azért is meg kellett volna tagadnia, mert az nem felel meg az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésének.

III. A jogalkotói egyértelműség

16. Az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének második fordulata a jogalkotói egyértelműség keretében követelményként támasztja a népszavazási kérdéssel szemben, hogy az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles.

17. A jelen népszavazási kérdésnek nincsen alanya, így az Országgyűlés a hitelesített népszavazási kérdésben tartott érvényes és eredményes népszavazás a „nem” szavazatok többsége esetén nem tudja eldönteni, hogy kinek a számára kell megtiltania a fejlődést befolyásoló szexuális médiatartalom bemutatását.

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 203. § 42. pontja szerint „[m]édiatartalom: valamennyi médiaszolgáltatás során, valamint sajtótermék által kínált tartalom.”

A kérdésben egyáltalán nem szerepel, hogy a tilalom kötelezettjei csak a médiatartalom-szolgáltatók lennének. Médiatartalmat a szülők is bemutathatnak a gyermekeiknek, például akként, hogy a lekérhető médiaszolgáltatásból a médiatartalmat lejátsszák a számukra, vagy sajtóterméket vásárolnak a részükre.

Azzal, hogy a bemutatás tilalmának alanyát a kérdés nem határozza meg, az Országgyűlés a „nem” szavazatok többsége esetén nem tudja eldönteni, milyen tartalmú jogalkotásra lenne köteles.

V. Összefoglalás

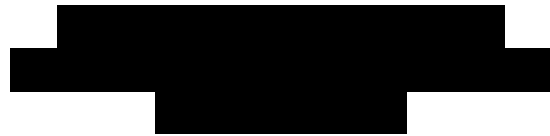
18. Mindezekre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a népszavazási kérdés a kifejtettek szerint

- a) sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját,
- b) sérti az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdését,
- c) sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének a jogalkotói egyértelműséget előíró fordulatát, ezért azt a Nemzeti Választási Bizottság az Nsztv. 11. § (1) bekezdését megsértve hitelesítette.

Budapest, 2021. augusztus 15.

Tisztelettel,

*(minősített ügyvédi elektornikus aláírással
hitelesítve)*

A large black rectangular redaction box covering the signature area of the document.

a Nemzeti Választási Bizottság útján
a Kúria részére
Budapest

Tisztelt Kúria!

A

[REDACTED] a csatolt meghatalmazás alapján a Magyar Kétfarkú Kutya Párt kérelmező (nyilvántartási száma: 01-02-0015629, székhelye: 1071 Budapest, Damjanich utca 26/B. 3/1.) képviselőjében eljárva a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 29. § (1) bekezdése alapján a Nemzeti Választási Bizottság 18/2021. számú határozatával szemben az alábbiakban kifejtett jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet nyújt be, amelynek keretében kéri, hogy a tisztelt Kúria a támadott határozatot az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján úgy változtassa meg, hogy a „*Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmakat jelenítsenek meg?*” népszavazásra javasolt kérdést hitelesítését tagadja meg.

I. Eljárási nyilatkozatok

1. A Kúria következetes gyakorlata szerint „*országos népszavazási ügyben az esetleges érintettség hiányát a felülvizsgálati eljárás tekintetében nem lehet megállapítani, mivel az Nsztv. legitimáció hiányában történő elutasításra ebben a vonatkozásban nem ad lehetőséget.*” {Kvk.I.37.951/2016/3. [11], Knk.IV.37.222/2016/9. [26]-[27], Knk.I.37.723/2016/3. [22], Kvk.V.37.849/2016/3. [8]}

A Kúria a Knk.IV.37.222/2016/9. számú végzésében a Kormány által kezdeményezett országos népszavazási kérdés hitelesítése tárgyában indított eljárás tekintetében kifejezetten elfogadta párt esetében a legitimáció meglétét.

2. A Kúria hatásköre és illetékessége az Nsztv. 30. § (1) bekezdésén alapul.

3. A felülvizsgálati kérelmet a kérelmező jogi képviselője az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 223. § (1) bekezdése szerint olyan elektronikus dokumentumként nyújtja be, amelyet a minősített elektronikus aláírásával látott el.

4. A kérelmezőnek a vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 6. § (2) bekezdésére figyelemmel nem kell társasági adót fizetnie, ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés d) pontja és 5. § (2) bekezdése alapján teljes személyes illetékmentesség illeti meg.

II. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye

5 Az Alkotmánybíróság elsőként a 18/2008. (III. 12.) AB határozatban mutatott rá, hogy az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során vizsgálandó az is, hogy

a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének. Az országos népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás intézménye, azzal az alkotmányos céllal, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb, s egyben az Országgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben a nép, mint a hatalom birtokosa közvetlenül hozzon döntést. A hitelesítési eljárás során kiemelten fontos annak vizsgálata, hogy a benyújtott kezdeményezés a népszavazás alkotmányos rendeltetésével összhangban van-e. [ABH 2008, 212, 221.]

6. Az 5. pontban bemutatott alkotmányos követelménnyel összhangban rögzíti az Nsztv. 1. (1) bekezdése, hogy a Ve. általános részét, így a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét előíró 2. § (1) bekezdés e) pontját is alkalmazni kell az Nsztv. hatálya alá tartozó eljárásokban.

Ennek megfelelően, ha egy népszavazási kérdés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, akkor az nem felel meg az Nsztv. által a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek, ezért annak hitelesítését a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondatára figyelemmel meg kell tagadnia. Következik ez a 18/2008. (III. 12.) AB határozatból is, amely kifejezetten kimondta, hogy „*az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívek hitelesítése során az Nsztv. [utaló szabályára figyelemmel] (...) vizsgálendő az is, hogy a népszavazási eljárás kezdeményezése megfelel-e a Ve. (...) eljárási alapelve[inek], ezek között a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének.*” [ABH 2008, 212, 219.]

Ezt erősíti meg az Nsztv. 10. § (1) bekezdése is, amely kifejezetten a Nemzeti Választási Iroda elnöke által a népszavazási kérdés tárgyban folytatott eljárás részévé teszi annak vizsgálatát, hogy a kérdés sérti-e a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. Értelmetlen lenne ez a törvényi rendelkezés, ha ennek vizsgálata csak az NVI elnökének eljárásában lenne alkalmazható, míg az NVB-nek hitelesítenie kellene a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét sértő népszavazási kérdéseket is.

A Kúria a Knk.IV.37.484/2013/2. számú végzéstől a Knk.VII.37.523/2017/2. számú végzésig terjedő gyakorlatában következetesen rögzítette, hogy a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a népszavazási kérdéssel és a népszavazás kezdeményezésével összhangban is esetről-esetre vizsgálendő, a követelményt sértő kezdeményezés esetében a hitelesítés megtagadásának van helye.

7. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének való megfelelés vizsgálata során egyrészt azonosítani szükséges az adott jogosultság objektív rendeltetését, a kezdeményező szubjektív szándékát, és amennyiben ez utóbbi kívül esik a jogintézmény objektív rendeltetésén, akkor a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése megállapítható.

Az Alkotmánybíróság ezt akként fogalmazta meg, hogy „*a jogosultságok gyakorlása nem irányulhat a jog rendeltetésével össze nem egyeztethető célra, az alanyi jogok gyakorlása akkor számíthat törvényi védelemre és elismerésre, ha az a jogosultság rendeltetésének, céljának megfelelően történik.*” [18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008, 212, 221.]

8. Az országos népszavazás rendeltetése, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb kérdésben a népszuverenitás közvetlen megnyilvánulásaként az Országgyűlés helyett a választópolgárok közössége közvetlenül hozzon döntést [26/2007. (IV. 25.) AB határozat, 18/2008. (III. 12.) AB határozat].

9. A jelen népszavazási kérdést hitelesítésre benyújtó Kormány vezetője, a miniszterelnök több alkalommal megnyilvánult a kezdeményező szubjektív szándékát illetően, azt a legteljesebben a Kossuth Rádióban 2021. július 23-án elhangzott interjújában fejtette ki. Az interjú elérhető a <https://mediaklikk.hu/miniszterelnoki-interjuk/cikk/2021/07/23/orban-viktor-miniszterelnoki-interju-jo-reggelt-magyarorszag-julius-23/> linken, illetve az a facebookon Magyarország Kormánya oldalán a <https://fb.watch/71UIRt2J1a/> linken is elérhető, ez utóbbit – annak hirdetésként való megjelenítésére is figyelemmel – eddig 839 ezerszer tekintették meg a felhasználók.

A miniszterelnök az interjúban világossá tette, hogy a kezdeményezés célja nem az, hogy érvényes népszavazáson a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon, mivel állítása szerint *„most nem az a kulcskérdés egyébként hogy a népszavazás az érvényes lesz-e, és kötelező törvényalkotásra sarkallja-e a parlamentet, hiszen a törvényünk már megvan. Tehát nem törvényt akarunk alkotni a népszavazáson. (...) Nem egy törvény megalkotását kell kikényszeríteni a parlamenttől, lehetne a népszavazásnak egyébként egy ilyen értelme is, de itt nem erről van szó.”*

A népszavazás célját a kezdeményező Kormány vezetője az interjúban részletesen a következők szerint határozta meg: *„[a]zért van szükség a népszavazásra, buzdítok mindenkit, hogy majd vegyen részt rajta, mert Brüsszel megtámadta Magyarországot. Itt van a kezemben az az ötvennégy oldalas európai bizottsági dokumentum, amit elküldtek nekünk, és azt követelik ötvennégy oldalon keresztül, hogy változtassuk meg a magyar gyermekvédelmi jogszabályokat, a gyermekvédelmi törvényt. (...) Van egy törvényünk, azért választunk képviselőket, hogy jó törvényeket alkossanak, (...) és akkor ezzel a törvénnyel be is van fejezve az ügy. Azonban megtámadott bennünket Brüsszel, tehát ha Brüsszel nem támad meg bennünket, akkor nem lenne népszavazás. Óriási nyomás alá helyeztek bennünket, zsarolnak, fenyegetőznek, kötelezettségszegési eljárást indítanak, késleltetik a nekünk járó pénzek kifizetését. Ilyen körülmények között két lehetőségünk van. Vagy engedünk, vagy nem. Miután a gyermekeinkről van szó, és a gyermekeink jövője a tét, ezért nem engedhetünk. Ha nem engedünk, akkor küzdeni kell. A kormány egymagában nem lesz elég erős ebben a küzdelemben. Nagyon nehéz hónapok előtt állunk, szükségünk van mindenkire, minden magyar ember támogatására. Egyébként ezt a csatát nem tudjuk megnyerni. Ha van azonban népi támogatás, akkor meg tudjuk nyerni.”*

10. A kezdeményező kinyilvánított szubjektív szándéka a 9. pontban idézettek szerint az, hogy a népszavazás mintegy tömegtámogatást adjon a Kormány számára az Európai Unió kötelezettségszegési eljárásában való részvétel során.

Az alkotmányozó az Alaptörvény megalkotása során tudatos döntésként a véleménynyilvánító népszavazás jogintézményét megszüntette, immár csak ügydöntő népszavazást ismer a magyar alkotmányos rendszer. Az ügydöntő népszavazás rendeltetése pedig a 8. pontban hivatkozottak szerint az, hogy a választópolgárok közössége a népszuverenitást közvetlenül gyakorolva döntést hozzon.

Maga a kezdeményező nyilatkozik akként, hogy az ügyben nincs szükség további országgyűlési döntésre, mert azt a parlament már meghozta, illetve hogy a népszavazás érvényessége (joghatás kiváltására való alkalmassága) erre figyelemmel nem is „kulcskérdés”.

A népszavazás egyebekben a rendeltetésére figyelemmel nyilvánvalóan nem is alkalmas arra, hogy a kötelezettségszegési eljárás kimenetelét befolyásolja, hiszen az egy jogi eljárás, amelynek tárgya az, hogy egy tagállam teljesítette-e az Európai Unió alapító szerződésében vállalt kötelezettségeit, ennek jogi megítélését pedig még egy érvényes népszavazás eredménye sem tudja befolyásolni.

Minderre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a kezdeményezőnek a népszavazási kérdéssel kapcsolatos szubjektív szándéka kívül esik az országos népszavazás rendeltetésén, ezért a kezdeményezés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, amelyre figyelemmel a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondata alapján a kérdés hitelesítését meg kellett volna tagadnia.

11. A kérelmező rámutat arra, hogy az Alkotmány még ismerte a megerősítő népszavazás jogintézményét, amely lehetőséget adott arra, hogy az Országgyűlés által elfogadott törvényt annak kihirdetése előtt népszavazásra bocsássák, és annak kihirdetésére csak akkor kerüljön sor, ha a népszavazáson a választópolgárok azt megerősítették.

Az Alaptörvény a megerősítő népszavazás jogintézményét megszüntette, amelyből a kérelmező álláspontja szerint következik, hogy az Országgyűlés által már megalkotott törvény utólagos megerősítése nem rendeltetése a népszavazásnak, így az erre irányuló kérdés az előzőekben kifejtettek szerint a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme miatt nem hitelesíthető.

A korábbiakban idézettek szerint a kezdeményező célja az Országgyűlés által már megalkotott, kihirdetett, hatályba lépett „gyermekvédelmi” szabályozás megerősítése, vagyis egyfajta megerősítő népszavazás elrendelése. A megerősítő népszavazás jogintézményének az Alaptörvénnyel való megszüntetésével azonban a népszavazás rendeltetései közül az Országgyűlés döntésének utólagos megerősítése kikerült.

12. Megjegyzi a kérelmező, hogy az európai jogtörténetben nem ismeretlen jelenség, hogy országos népszavazást a kormányzat az általa már korábban meghozott döntések mögötti úgymond népi támogatás demonstrálása céljából kezdeményezett.

A népszavazás ilyen célú felhasználása elsősorban a német jogterület totalitárius államaiban volt jellemző, így a Németországban 1933-ban (a Népszövetségből való kivonulásról), 1934-ben (az elnöki és a kancellári hivatal egyidejű betöltéséről), 1936-ban (a Rajna-vidékre való bevonulásról) és 1938-ban (az Anchlussról) tartott, valamint a Kelet-Németországban 1951-ben (a békekötésről és az újrafegyverkezésről) és 1954-ben (az Európai Védelmi Közösség elutasításáról) tartott referendumok is ebbe a körbe tartoznak.

A kérelmező álláspontja szerint ez a szándék ugyanakkor nem egyeztethető össze az országos népszavazásnak az Alaptörvény szerinti rendeltetésével.

III. Az Országgyűlés hatásköre

13. Az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdése szerint országos népszavazás tárgya az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

A Knk.VII.37.543/2016/2. végzése óta töretlen a kúriai gyakorlat abban, hogy az Alaptörvény E) cikke szerinti hatáskörtranszfer és az alapító szerződések alapján az Európai Unió által ténylegesen gyakorolt jogalkotói hatáskörbe tartozó kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe. Amennyiben egy kérdésben az Európai Unió szervei éltek a rájuk átruházott jogalkotó hatáskörrel, azzal ellentétes döntést az Országgyűlés törvényalkotóként nem hozhat, így az nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe.

14. A tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU

európai parlamenti és tanácsi irányelv 27. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a televíziós adások nem tartalmazhatnak olyan programokat, amelyek súlyosan károsíthatják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, különös tekintettel a pornográfiára, míg a 27. cikk (2) bekezdése ugyanezen intézkedés alkalmazását írja elő azon műsorokra, amelyek „valószínűleg károsítják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, kivéve, ahol biztosítható az adásidő megválasztásával vagy más technikai intézkedéssel, hogy az adáskörzetben a kiskorúak szokásos körülmények között ne hallják vagy ne lássák az ilyen adásokat.”

Ennek megfelelően az Európai Unió szervei által a hatáskörtranszfer alapján alkotott jogszabály kifejezetten tilalmazza, hogy médiaszolgáltatásban a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését károsító médiatartalmakat korlátozás nélkül mutassanak be.

A hivatkozott irányelvi szabálynak való megfelelés érdekében a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 9-11. §-a részletes és differenciált szabályozást tartalmaz azzal összefüggésben, hogy milyen tartalmi szempontok alapján kell kategóriába sorolni az ilyen médiatartalmakat, illetve azok milyen időszámban vagy technikai védelmi intézkedések mellett mutathatók be.

15. A nem megváltoztatásának bemutatása a médiatartalmakban történhet pornográf, illetve a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését egyébként károsító módon is.

A hitelesített népszavazási kérdésben tartott érvényes és eredményes népszavazás az „igen” szavazatok többsége esetén azt a kötelezettséget róná az Országgyűlésre, hogy a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmak bemutatását engedje meg kiskorúak számára, olyan korlátozás nélkül is, hogy az a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését nem károsíthatja. Ilyen törvényt azonban az Országgyűlés nem alkothat, mivel azt a hivatkozott irányelv 27. cikke kizárja.

Figyelemmel arra, hogy az Országgyűlés a kifejtettek szerint nem alkothat olyan törvényt, amely megengedné a médiaszolgáltatóknak, hogy kiskorú gyermekeknek a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmakat korlátozás nélkül mutassanak be, a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, ezért annak hitelesítést az NVB-nek az Nszv 11. § (1) bekezdése alapján azért is meg kellett volna tagadnia, mert az nem felel meg az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésének.

IV. A jogalkotói egyértelműség

16. Az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének második fordulata a jogalkotói egyértelműség keretében követelményként támasztja a népszavazási kérdéssel szemben, hogy az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles.

17. A jelen népszavazási kérdésnek nincsen alanya, így az Országgyűlés a hitelesített népszavazási kérdésben tartott érvényes és eredményes népszavazás a „nem” szavazatok többsége esetén nem tudja eldönteni, hogy kinek a számára kell megtiltania a nem megváltoztatását bemutató médiatartalom megjelenítését.

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 203. § 42. pontja szerint „[m]édiatartalom: valamennyi médiaszolgáltatás során, valamint sajtótermék által kínált tartalom.”

A kérdésben egyáltalán nem szerepel, hogy a tilalom kötelezettjei csak a médiatartalom-szolgáltatók lennének. Médiatartalmat a szülők is megjeleníthetnek a gyermekeiknek, például akként, hogy a lekérhető médiaszolgáltatásból a médiatartalmat lejátsszák a számukra, vagy sajtóterméket vásárolnak a részükre.

Azzal, hogy a megjelenítés tilalmának alanyát a kérdés nem határozza meg, az Országgyűlés a „nem” szavazatok többsége esetén nem tudja eldönteni, a kötelezetti kör tekintetében milyen tartalmú jogalkotásra lenne köteles.

18. A népszavazási kérdésnek alanyának a hiánya a jogalkotói egyértelműség sérelmét abban az esetben is felveti, ha az érvényes népszavazáson az „igen” szavazatok kerülnek többsége.

Ebben az esetben – bármennyire is abszurd ez – az Országgyűlésnek olyan törvényt kellene alkotnia, amely kötelezi a le nem határolt kötelezetteket a nem megváltoztatását bemutató médiatartalom kiskorúaknak való megjelenítésére.

Ez a jogalkotás – függetlenül a II. fejezetben korábban elmondottaktól – nyilvánvalóan ellentétes lenne (mind a gyermekek jogai, mind a szülők jogai vonatkozásában) az Alaptörvény XVI. cikkével, ráadásul végrehajthatatlan is lenne, hiszen ilyen kötelezettet az Országgyűlés nem tudna épeszűen megjelölni.

V. A választópolgári egyértelműség

19. A Kúria következetes gyakorlata szerint sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének első fordulata szerinti, választópolgári egyértelműség kérdését, ha a kérdés a választópolgár számára megtévesztő [Knk.IV.37.338/2015/3., Knk.IV.37.342/2015/2., Knk.IV.37.360/2015/3., Knk.IV.37.457/2015/3., Knk.VII.37.371/2017/2.].

20. A 17-18. pontban kifejtettek szerint a népszavazási kérdés a kötelezetti körét nem szűkíti le a médiatartalom-szolgáltatókra, így az a szülőket vagy bárki más is kötelezheti. Ez pedig a választópolgárok számára a kérdést megtévesztővé teszi, hiszen a tudatuk nem fogja át azt, hogy adott esetben a kérdésből az is következik, hogy egyrészt a „nem” szavazatok győzelme esetén a szülők sem jeleníthetnek meg kiskorú számára a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmat, másrészt viszont az „igen” szavazatok győzelme esetén egy meg nem határozható kötelezetti kör köteles lenne a kiskorúak számára a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmat megjeleníteni.

21. A kérdés abszurditását fokozza, hogy abban nem szerepel az, hogy a nem megváltoztatásának az emberek vonatkozásában való bemutatására vonatkozik. A kérdésből az is következik, hogy az állatvilágban kétségtelenül létező, egyébként a biológia tananyag részét képező nemváltoztatást bemutató médiatartalmakat (pl. a bohóchal vagy a szalagos muréna nemváltoztatását tartalmazó ismeretterjesztő filmet) sem lehetne megjeleníteni még 17 éves gimnazisták számára sem, holott a választópolgár tudata ezt a következményt nyilvánvalóan nem fogja át.

VI. Összefoglalás

22. Mindezekre figyelemmel a kérelmező álláspontja szerint a népszavazási kérdés a kifejtettek szerint

a) sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját,

- b) sérti az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdését,
 - c) sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének a jogalkotói egyértelműséget előíró fordulatát,
 - d) sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének a választópolgári egyértelműséget előíró fordulatát,
- ezért azt a Nemzeti Választási Bizottság az Nsztv. 11. § (1) bekezdését megsértve hitelesítette.

Budapest, 2021. augusztus 15.

Tisztelettel,

*(minősített ügyvédi elektornikus aláírással
hitelesítve)*

A large black rectangular redaction box covering the signature area of the document.